

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Kuabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovensko društvo kaj želi in prosi.

Bliža se zborovanje državnega zbora. To utegne velevažno biti nam štajerskim Slovencem. Pridejo namreč v pretresovanje in posvetovanje številne prošnje slovenske za popolno enakopravnost Slovencev z Nemci v uradih šolah in javnem življenji. Podkrepane bodo še prošnje, uloge in pritožbe Slovenskega društva, sklenjene v občnem zboru. Upamo pa vsakako nekaj uspehov; kajti naše zahteve so upravičene pred Bogom in svetom pa še Avstriji koristne in potrebne.

Nadalje pa želi in prosi vodstvo Slovenskega društva sledeče:

1. Bratje Čehi nameravajo v državnem zboru sprožiti še nekaj prenaredb volilnega reda. Te prilike se naj poslužita vrlo narodna slovenska trga: Brašlovce in Vržej, da prideta k mestnej skupini maribor-ptuj-ormož-središče itd. ljutomerskej, in celje-laško-vransko-mozirje itd. gornjegrajskej. Treba je le prošnjo dotično sestaviti in po poslancih g. Hermanu in dr. Vošnjaku predložiti do Božiča državnemu zboru.

2. Pritožbe, poročila o krivicah, ki se godijo Slovincem v uradih, ljudskih šolah, realkah, učiteljskih, gimnazijah, od strani uradnikov, učiteljev, profesorjev, ravnateljev, nadzornikov, sploh o vsakojakih nepostavnostih itd. naj se dopošiljajo zaupno predsedniku, tajniku ali kateremu bodi odbornikov. Vse se porabi na primernih mestih in sicer brez vsake nevarnosti in neprilike za pritožence in poročnike.

3. Vodstvo društva Slovenskega želi več knjižnic osnovati: občinskih, šolskih, farnih, sploh kakor kde bolje kaže. Domoljubni ljudje so toraj prošeni društvenemu vodstvu pripomagati z darovanjem slovenskih knjig, starih časopisov, denarjev v nakupovanje bukev itd. Vsako darilce se hvaležno sprejme in dobro porabi. Bližnji naj blagovolijo svoje doneske naravnost izročiti odboru, dalje od Maribora stanujoči pa naj le naznanijo naslove knjigam.

Vodstvo jim potem naznani kraj, kamor jih naj pošljejo. Prve knjižnice osnuje društvo tam, kder jih je najbolje treba! Močno pa želi društvo za dotične knjižnice in kraje po 3, toraj vkup 60 iztisov „Slov. Gospodarja“ pridobiti, da jih ondi deli bralcem brezplačno. Domoljubi, ki zamorejo svoj list pogrešati ali 2 naročiti, — naj enega dajajo društvu na razpolaganje! Zrna do zrna pogača, kamen do kamna palača.

V Mariboru dne 30. novembra 1882.

Vodstvo Slovenskega društva.

Slovenski kmetje so res pametno storili izvolivši v državni zbor može, kakoršni so: g. baron Goedel, g. M. Herman in dr. Vošnjak.

Celjska nemškutarska, nemčurska, liberalna in freimaurerska sodrga si prizadeva Slovincem zaupanje v svoje najboljše, velezaslužne, mnogoletne, nesebične, požrtvovalne prijatelje in boritelje zatreti. Upijajo, da zlasti naši poslanci nič ne storijo za svoje volilce. Toda laž ima kratke noge. V dokaz nam denes naj bo prenaredba vojaške postave, ki je ravno ta mesec od cesarja podpisana obveljala. Ova prenaredba je veliko polajšanje vojaških bremen kmetom, bogoslovcem, učiteljem in dijakom. No in to polajšanje so nam ravno narodni, konservativni poslanci, med njimi tudi naši vrli in pravi prijatelji: Goedel, Herman in Vošnjak priborili. Oni so morali prenarejati, popravljati in podirati, kar so nemški liberalci postavili in skrpali l. 1868.

Slovinci smo uže skusili, kakšni so poslanci podobni onim, katerih nam želi celjska sodrga v prihodnje vrinoti. Zato ni mogoče, da jim sedemo na limance in izvolimo kakšnega Seidla II. ali Brandstetterja II. Zakaj? To vedo celjski kričači in mazači dobro. Saj menda niso pozabili, kaj se je godilo pred porotno sodnijo v Celji. No, in ravno takšni liberalci so ljudstvu naložili silno breme nove vojaške po-

stave. Celih 12 let je ga težilo, dokler mu niso novi poslanci prišli na pomoč, za kar jim je slobodno hvaležno. Polajšanje vojaških bremen je bilo potrebno pa je tudi sedaj tako modro urejeno, da vojaštvu ni nikder na kvar ali škodo.

1. Kmetским ljudem na ljubo pre naredili so naši poslanci § 27 vojaške postave od 5. dec. 1868. Po liberalnej postavi so vzeli kmetu vsakega sina k vojakom, če je le sposoben bil, po sedaj pre narejenej postavi pa ne več. Kajti pre narejeni § 27 se glasi: „posestniki podedovanih posestev, če tam stanujejo, zemljišče sami obdelujejo in če pridelki zadostujejo rodbini 5 ljudij pa vendar 4krat toliko ne vržejo, prestavijo se od rekrutov, če so med te bili izžrebanj, med nadomestne rezerviste, če pa še niso bili izžrebanj, pa se precej vpišejo rezervistom.

V posebno ozira vrednih slučajih gledé na rodbino se tudi takim novincem, ki nimajo postavne pravice do začasnega oproščenja, dovoli po dokončanem novačenju in izvežbanju v orožji iti na odpust, dokler je mir. Vendar se kličejo k vežbanju v orožji in h kontrolnim shodom.“

Ta paragraf se kode po zaukazih vojniškega ministra tako izvrševal: a) novinec ali vojaški novak in ob enem gruntni posestnik, če potegne žreb (loz) med rekrute, prestavi se k rezervistom; če pa potegne žreb med deželne brambovce, ostane 8 tednov, kedar to kmetovanju najmanje škoduje, pri vojaki, da se orožju in ekserciranju privadi; potem pa se poslovi na odpust in če je mir, ga ne skličejo več pod orožje; b) kdož je uže pri vojaki, pa pridobi med tem po dedovanju (erbšini) gruntno posestvo, kakoršno je v postavi označeno, ta se prestavi med rezerviste; vendar če je zavoljo preteče ali resne vojske pod orožjem, se to zgodi le potem, ko je nevarnost prešla; c) takšni rezervisti in brambovci morajo vsako leto svojemu bližnjemu vojaškemu poveljništvu (Ergänzungs-Commando) dokazati, da so še posestniki ter imajo pravico do polajšanja vojaške dolžnosti. Če tega ne morejo, ker so morebiti posestvo predali ali zapravili, ali če opustijo, tedaj se pozovejo k vojakom, vsak k oddelku, h kateremu pripada, ter ostane tam, dokler svojih let ne dosluži.

2. Pomanjkanje duhovnikov postalo je povsod občutljivo. Veselili so se tega samo liberalci in freimaurerji. Toda vsi verni, pošteni in modri ljudje so to obžalovali ter želeli, da se vojaška postava bogoslovcem in dijakom, bodočim duhovnim pastirjem, na korist pre naredi. No, in to so zopet naši sedanji vrli poslanci dognali ter tako dopolnili, kar so volilec svojim bili pred volitvijo obečali. Nekdaj so nam Slovencem liberalci obetali nebo in zemljo, zvezde in mesec pa nič koristnega pripravili, ampak nas oškodovali; namesto jajceta dali so nam

kamen namesto ribe škorpijona. Zato pa imajo sedanji poslanci toliko dela s popraviljanjem slabih in škodljivih liberalnih naredeb. Tudi vojaško postavo so sedaj tako pre narebili, da se bogoslovcem vojakom dovoli odpust, da zamo-rejo redno naprej učiti se in pripravljati na duhovniški stan. Ko so posvečeni v mešnike, vpišejo jih pri vojaki med vojaške ali brambovske duhovnike. Jednaka dobrota je dovoljena enoletnim vojaškim prostovoljcem bogoslovcem in novicem pa tudi dijakom 7. in 8. gimnazijalnega razreda, če se odločijo za mešniški ali redovniški stan ter dokažejo, da bodo v duhovšnico ali samostan sprejeti. Vendar slednje polajšave imajo veljavnost le, dokler traja sedanje pomanjkanje mešnikov.

3. Naši poslanci pa ne liberalni kričači usmilili so se tudi učiteljstva ter jim polajšali vojaško breme. Vsled tega dobijo odpust vsi učitelji ljudskih in meščanskih šol pa tudi učiteljšč; tudi pripravnikom zadnjega in predzadnjega letnika na učiteljščih. Tako zamorejo svoje študije z lepa dokončati.

Tako so naši poslanci ostali mož beseda pa tudi res jako opravičenim željam in tirjavam svojih volilcev ustregli. S tem pa je dokazano, da tisti ljudje, ki še v kljub temu uspehu drzno čvekajo, da naši poslanci za ljudstvo nič ne storijo, le kosmato lažejo in nesramno obrekujejo.

Gospodarske stvari.

Vinogradstvo.

Kako se vinska trta, loza, spoznava, zara-reja, zasaja in glešta v vinogradih, to pripada vinogradstvu sploh. Vinsko trto prištevamo najstarejšim kulturnim rastlinam.

Uže patrijarh Noah jo je zasajal in nje sad skušaval. Sploh pa nam dohajajo iz Azije, zlasti iz Armenije, Perzije starodavna poročila o vinogradstvu. V slednjih dveh deželah še sedaj trs raste kot divjak. Iz Armenije dalje širilo se je vinogradstvo po Malej Aziji, v Sveto deželo, Fenicijo in v primorske kraje Srednjezemskega morja, zlasti v Grecijo, Italijo in dalje v sedanjo Francosko, Španijolsko ter so uže od nekda tam iz vinskih grozdov prešali mošt in delali vino. Kakih 300 let po Kristusovem rojstvu zasadili so trs prvič iz jutrovih dežel posebno pa iz Laškega k nam v južne pokrajine avstrijske. To so delali zlasti rimski naselniki ter z vinsko trto venčali hribe in sploh jej ugodne lege v Dalmaciji, Istriji, Primorskem, Goriškem, dalje na južnem Ogerskem, Slavoniji, Hrvatskem, Kranjskem in Štajerskem.

Rimski cesar Probus, rojen Panončan, je po svojih vojaki mnogor gorice dal z žlahtnim

trsovjem iz Grecije in Italije zasaditi. Živel je okolo l. 250. p. K. Od tiste dobe so trs zasajali vedno dalje proti severu, po Avstrijskem, Moravskem, Českem in Nemškem do 52° severne širjave in do 650 metrov visoko nad morjem.

Dalje proti severu zasajeni trs in više v hribe ne zori grozdja več. Trs prospeva tam, kder sploh letna temperatura ne pada pod 7° R. ter po leti poprek znaša 14° R. Vinske dežele toraj so: Portugalska, Španijolska, Francoska, Nemška, Italija, celi Balkanski poluotok, južna Rusija in naša Avstrija.

(Dalje prihodnjič.)

Drevje koščičastega sadja trebiti.

Slive, češplje in grmičaste višnje, kar se tiče ravnjanja z vejino krono, morejo se v jedno vrsto postaviti in z njimi na enak način postopati.

Te drevesne sorte narejajo veliko majhnih sadnih vejic, ktere se po malem, ko so nekaj let sad rodile, zopet posušijo, in v vejni kroni veliko in škodljivo šumo narejajo. Ker so ta drevesa navadno prav rodovitna in res včasih silno rodé, je rast v les le bolj slaba in sicer tako, da se jim morajo veje nazaj porezati, da se na tak način zopet pomladijo v vejni kroni. Pri teh drevesih je potem prav dobro že v rani spomladi ali že v pozni jeseni velik del suhega lesovja porezati in iztrebiti. To delo se mora v življenju takega drevesa tolikokrat opetovati, kolikorkrat ga potreba nasvetuje. Brž ko je drevesu rast lesnih vej oslabela, se mu drevesna krona mora pomladiti.

Pri teh poslednjih drevesnih sortah ima pognojitev vsakokrat dobre nasledke. Tudi ne škodi na pol sprhneti gnoj neposredno pod drevesno krono v zemljo zagreben. Z velikim pridom se takim drevesom poleti z gnojnico pognoji, kar posebno takrat veliko koristi, kedar so slive in češplje veliko sadu nastavile.

Vrli konjerejci na Slovenskem. III. Premije v 5. konjerejskem okoliši ob priliki premiranja konj v Žaveci so dobili gospodje: baron Oskar plem. Warsberg srebrno državno svetinjo, priznalne diplome pa baron Hakelberg, Rudolf Žuža, Blaž Grobelnik, Franc Mazaj, dalje za lepe kobile 1. Jož. Pillich v Trnovem 40 fl. 2. Jur. Mravljak v Čreti 30 fl. 3. Val. Metličar pri št. Vidu 25 fl. 4. Jož. Čepлак v Čepljah 20 fl. 5. Val. Metličar 20 fl. 6. Uršula Tavčer v Rečici 15 fl. 7. Fr. Cukula v Gomilskem 15 fl. 8. Ana Stepišnik v Trnovem 15 fl. 9. Fr. Niedorfer v Vrbji 35 fl. 10. Ant. Žogan pri št. Vidu 15 fl. 11. Fr. Blatnik v Kokarji 12 fl. 12. Jak. Kresnik v Teharji 10 fl. 13. Fr. Okoren v Škofji vasi 10 fl. 14. Jak. Žohar v Konjicah 10 fl.; za lepe žrebice: 1. Jož. Žigan v Žaveci 20 fl. 2. Fr. Cukula 15 fl. 3. Val. Ložar v Rušah 15 fl. 4. Tom. Cizej v

Prekopi 15 fl. 5. Val. Metličar 15 fl. 6. Jožef Belej iz Perkitovca 15 fl. 7. Ant. Žvab iz Pribolda 15 fl. 8. Ant. Gaberšek iz Gaberja 12 fl. 9. Jan. Tolstovršek v Rečici 10 fl. 10. Jož. Skorijanec od sv. Petra 10 fl. 11. M. Wirzl v Trnovem 10 fl. 12. Anton Dreu iz Arje vasi 10 fl. 13. Fr. Rojnik v Brašlovcah 10 fl. Ves 5. konjerejski okoliš prejel je 424 fl. razdeljenih.

(Konec prih.)

Sejmi. 1. dec. v Lučanah, 4. dec. sv. Barbara v Halozah, na Polji, Konjice, Maribor, Planina, Zeleni travnik.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Častna občana, Einspieler, Jeran, sadje, vino.) Naš občinski odbor je za častna srenjčana imenoval presv. g. cesarskega namestnika barona Kübecka pa g. namestnijskega svetovalca in c. k. glavarja Haas-a. — Dne 13. novembra je starosta Slovencev koroških, gosp. profesor Einspieler, nastopil 70 leto svoje dobe. Kakor je iz poročil po časopisih razvidno, so ta trenotek slavili rodoljubi po vseh deželah, kjer Slovenci prebivajo. Tudi iz našega kraja je nevstrašljivemu boritelju ali vojskovalcu za narodne svetinje bila odposlana čestitka ali voščilo potem telegrafa ali brzjava. — Druga za katoliške Slovence znamenita dogodba obhajala se je 18. dne novembra. Papežev komornik, čez 30-letni vrednik cerkvenega časnika, pravi oča ubogih in skrbni podpiratelj misijonarjev med neznabožci, prečastiti monsignor Jeran je namreč omenjenega dne bil v Ljubljani vmeščen kot kanonik. Ves slovenski svet je značajnemu in priljubljenemu pa občespoštovanemu gospodu čestital z veselim srcem ko se je bila raznesla novica o zasluženem počastenji. Še iz tukajšnje skromne dolinice bilo mu je pismenim potem zaklicano, naj ga ljubi Bog ohrani še mnoga leta na čast Sebi in narodu slovenskemu! — Za sadje so kupci letos zelo povpraševali. Začetkoma so dajali po 50 kr. za „škaf“ ali pol avstrijske vedre, sedaj plačujejo po 1 fl., neka gospa je isto mero prodajala po 1 fl. 20 kr. Za štrtinjak sadja je toraj sadjerejec dobival po 10 do 22 fl. — Za vino ne vpraša skoro niko, k večemu tisti, ki bi se sicer morali „obrisati“ pri dolžnikih. Štrtinjak si zaračunajo po 40—46 fl. Slabej vinskeje trgovini je veliko krivo ogersko vino, ki ga naši krčmarji točijo. Agenti, ki den za dnevom tukaj krožijo, ne delajo preslabih „kšeftov“; krčmarji pa, če so za liter dali npr. 16 kr., prodajajo ga po 32 kr. To je tukaj najnižje merilo za gostilničarje. Denar ne more ostati doma.

Iz Sevnice. (Nemški „Schulverein“) je začel 27. novembra pri nas svojo šolo ponemčevalko; ali postavno ali ne? se bode vendar

moralo od zgoraj kmalu določiti; drugače ne bo pri naši šoli zmešnjavam ne konca ne kraja. Gotova istina je tole: 1. Okrajni šolski svet je protestoval zoper šolo z večino glasov, s 4 zoper 3; za nemško šolo je glasoval okrajni glavar g. Rupnik, inženir g. Smrekar in šolski nadzornik g. Ambrožič. Poslednji z besedami: več šol ko je, bolje je, ko bi bil rekel: več dobrih šol ko je, bolje je, bi mu mi pritrtili, tako pa je po zraku mahnil. Če ima, postavim otrok priložnost iti v kako dobro šolo, pa je s silo ali po zvijači potisneno v kako slabo duha morno, kjer se malo kaj prida nauči, ali ni škoda, da je zlati čas zgubilo, v katerem bi bilo v dobri šoli si za svoj um in svoje srce zakladov nabralo? G. Smrekar je očitno pripoznal pri ovi seji okr. šolskega sveta, da je ta nemška šola iz politike se osnovala, da je tedaj stran-karska. — Sicer pa je bila cela seja zastonj, ker je deželni šolski svet uže bil prej šolo dovolil. — 2. Otrok so neki dozdej nalovili 30. večidelj takih, ki so kolikor toliko odvisni od tukajšnjih glavačev nemškega Schulvereina. 3. Kateketa še do zdaj nihče ni videl. Otrokom se je pravilo, da pride neki duhovnik od nekod, mislim pa, da se kateketi tako lahko ne dobivajo, kakor morebiti nemški Schulverein meni, alj menda hoče učitelj kerš. nauk razlagati za spoved in za sv. obhajilo otroke pripravljati? — Naša šolska postava, katero je liberalna vlada napravila, to prepoveduje; tedaj bo zdajna konservativna vlada lahko zamogla ono postavo braniti. Do zdaj še v Avstriji ni ljudske šole, v kateri bi bodi si kdo koli brez škofovega dovoljenja veronauk učil. Naš g. Kavčič tega se ve da ne razume, da je veronauk učiti in pa učiti, kako se pravi konj ali vol po nemški, bistveno različno. Opozorujemo na to merodajne kroge in urade in zastope, da vsaki svojo dolžnost stori, kolikor mogoče.

Iz Ljubljane. (Banka „Slavija“) je sklenila v tretjem četrtletji, t. j. v mesecih julij, avgust in september t. l. 24.793 novih zavarovalnih pogodb za kapital 27.658.833 fl. 7 kr., za kar se jej je plačalo zavarovalnine in pristoljbin 546.377 fl. 97 kr. Za škode pa je v tem časi plačala 258.324 fl. 7 kr. Denarni promet glavne blagajnice znašal je 1.585.063 fl. 52 kr. in od bankinih kapitalij bilo je v tem časi vloženih 220.746 fl. 12 kr. v česko-moravskih in poljskih posojilnicah, 646.292 fl. 92 kr. pa izposojenih na zemljišča. Gasilne brizgalnice oddala je banka 10 občinam in med temi tudi občini Horjul v vrhniškem okraji na Kranjskem. — Od 1. januarja do 30. septembra t. l. skleneno je bilo vseh zavarovanj 64.161 za kapital 61.623.410 fl. 88 kr. proti plačilu zavarovalnine in pristojbin v znesku 1.379.918 fl. 40 kr., za škode pa se je plačalo v tem časi vsega vkup 571.182 fl. 75 kr. Samoupravna

društva za zavarovanje užitka in pokojnin postajajo čez dalje bolj priljubljena. Pristopilo jim je namreč do konca septembra t. l. uže 601 členov, ki so zavarovali užitkov in pokojnin za 107.016 fl. 73 kr. in vpisali vlog 435.298 fl. Zastopniška pokojninska zaklada imela je do konca septembra 3864 deležnikov in njeno premoženje narastlo je na 27.022 fl. 59 kr. v gotovini in vrednostnih papirjih.

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Resnica v oči kolje.) Nikar toliko ne stikajke po dopisniku g. Stefič. Vem, da Vam niso besede v zadnjem dopisu šle ravno dobro k srcu, pa, mislim, bile so dobro zdravilo za Vas. V celem dopisu bile so resnične besede in ne na eno ne morete ugovarjati. Vsi tukajšnji narodnjaki, ki še spoštujejo in ljubijo svojo domovino, dajajo prav in priterjujejo onim besedam. Zakaj ste tako naglo pobrisali od tukaj čez hribe in doline v drug kraj? kam? tako vemo. Zakaj se hudujete in jezite na tiste možake, ki ste jih v svojo mrežo vlovili, pa so zdaj očitno preklicali svoje podpise. Prav so imeli, tako naj storijo vsi, kateri so se dali zapeljati. Stem so dokazali, da hočejo biti vrli narodnjaki in Slovenci, ki ne marajo za nemškutarske otrobe. Mi Slovenci se ne ustrašimo Vašega zmerjanja in natolcovanja, če ravno imenujete nas Slovence „insurgente“, kakor sem jaz na nekem kraju od vas na lastna ušesa slišal. Oh strah in groza! Dragi bralec! ali si moreš misliti hujšega človeka, kakor takšnega, ki imenuje svoje soobčane in deželane „insurgente“. Kaj pa je insurgent? To je latinska beseda in po slovenski pomeni toliko kot puntar ali šuntavec. In tedaj imate nas Slovence za puntarje. Zoper koga pa se puntamo? Zoper cesarja ne. Njemu dajemo dačo, kri in življenje kakor vsi drugi narodi. Zoper Nemce ali nemški jezik tudi ne, tega spoštujemo, kakor tudi svojega domačega. Le zoper posilno ponemčevanje v šolah, kakor si Vi in vsi ptički Vaše enakosti želite, se bojujemo in se hočemo bojevati do zadnjega trenutka, dokler ne dosežemo tega, kar nam po pravici gre, namreč enakopravnost z vsemi narodi, pod žezlom presvitlega cesarja Franca Jožefa. Zato pa mislim, da ni nikaka puntarija, kakor nas Vi g. Stefič navajate, to je resen boj za sveto narodno reč. Za „insurgente“ spoznamo Slovence le Vas in vse nemškutarje na Slovenskem. Česar nam presvitli cesar ne odrečejo, to nam hočete kratiti nemškutarji in sovražniki Slovencev. Kdo je tedaj puntar? Vi sami. Puntate se zoper samega cesarja, zoper državo in deželo, zoper slovenski rod, in zoper lastno očetnjavo. Tedaj puntar ali „insurgent“ ste, to sramotno ime, katero nam Slovincem nakladate, pripada le Vam in vsem ki se z delom Vaše enakosti pečajo. Kdo čez nas Slovence

kaj zabavlja — in se Slovencev željam in zahtevam vstavlja — naj se pobere v pruskonemški kraj. Bog daj, da bi že Vas in vse nemškutarje skoraj pamet srečala!

Branitelj narodnih pravic.

Novo mesto na Kranjskem. Le malo-
kteri doseže 80 leto in še manj ljudi doseže
kaj let več. Vendar imamo v Novem mestu
moža, kateri obhaja 2. decembra svoj 82. god.
Ta mož je blag zdravnik Franc Ipavec, sin
onega blagega zdravnika, kojega življenje po-
pisal je A. M. Slomšek. Rojen leta 1800, 3. de-
cembra deluje že ta blagi mož od leta 1839 v
Novem mestu za tukajšnje Slovence. Revni na-
rod na tukajšnji kamenitej zemlji se pač mora
temu blagemu gospodu gospodu zahvaliti za
mnoge dobrote. Bog ga še naj ohrani Slovencem
mnogaja, mnogaja leta. Živijo k dveinosemdese-
temu godu!

Janko.

Iz Črešnovske fare. Kako začuden sem
gledal list „Kmetiski prijatelj“, ki se je kakor
nepovabljeni gost k nam pritepel, pa tukaj mu
je popolnem spodletelo, ker mi tega volka v
ovčji obleki že poznamo; zatoraj se mu tudi
nikakor ne bo posrečilo pri nas se vseliti.
„Kmetiski lisjak“, le ostani na svojem starem
domu. Mi pa si hočemo pošteni list „Slovenski
Gospodar“ pridno naročevati, ter ga s svojimi
močmi podpirati.

J. Č.

Od sv. Urbana nad Ptujem. (Novega
župnika) ali farmeštra so v nedeljo 29. okt.
t. l. slovesno inštalirali ali upeljavali. Uže v
soboto je streljanje možnarjev in zastave iz vi-
sokih lin našega zvonika kazalo na bližnjo
svečanost. Ob 10. uri pripeljajo se v nedeljo
preč. ptujski prošt vkljub slabemu vremenu.
Pričakovalo jih je veliko ljudstva. Potem so
bili naš novi dušni pastir čast. gosp. Franc
Zmazek, iz farovža v slovesnem sprevodu od
preč. gosp. prošta in več duhovnikov iz Ptuja
spremljani v okinčano cerkev pred veliki altar,
kder so bili inštalirani. Potem so nam jih preč.
g. prošt v genljivi besedi predstavili in pripo-
ročili kot novega pastirja ter nam tudi dolž-
nosti do jih razložili, kar si hočemo globoko v
sreih ohraniti. Zatem so novi župnik služili
sv. mešo. Na koru se je pela latinska instru-
mentalna meša in med darovanjem je zapel s
pomočjo vrlih pevcev in nježnih pevkinj g. nad-
učitelj prav lepo slavilno pesem. Po cerkvenej
svečanosti bil je slovesen sprevod v farovž na-
zaj in potem obed, pri katerem so se vršile
razne zdravice in napitnice. Bog nam ohrani
novega župnika zdravega in veselega mnogo,
mnogo let!

Farani urbanski.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Tirolski deželni zbor
se posvetuje, kako bi škodo vsled grozne po-

vodnji storjeno popravljali; škoda je vcenjena
na 21 milijonov goldinarjev. — Razpostavljenje
novo naše armade po cesarstvu bode kmalu do-
gnano. Generali Kuhn, Filipovič, Appel, Edels-
heim itd. postanejo višji poveljniki posameznim
vojniškim oddelkom (korom); da so bili regi-
menti domov prestavljeni, zgodilo se je zato, da
je mogoče vojake hitreje pod puško spraviti in
naravnost na bojišče odposlati. Kmalu bode
telegrafni in železniški regiment osnovan. —
Urvanava gruntne davka je dogotovljena,
reklamacije so rešene in svota davkov do leta
1895 določena. Slovenske dežele smejo zado-
voljne biti; čeravno so posebno na Štajer-
skem liberalni vcenitelji čisti dohodek previ-
soko vcenili, so reklamacije, centralna komisija
in vlada precej odbile. Čisti dohodek vseh de-
žel je vcenjen na 165 milijonov, in se vplača
od njih 37½ gruntne davka. Čisti dohodek
na Štajerskem je bil znižan do 10,708.221 fl.
in davek znaša 2,423.750 fl. na Koroškem do-
hodek 2,990.947 fl. davek 678.750 fl. na Kranj-
skem dohodek 2,715.613 fl. in dača 641.250 fl.
Hvala Bogu, da liberalci na konci niso imeli
nosa zraven, drugače bi kmete kar odrli; ka-
kor so jihovi listi uže zdavna prerokovali za-
htevejoc 41 milijonov gruntne dače. — Državni
zbor je sklican 5. decembra t. l. Najprvle hoče
iti malim obrtnikom v mestih, trgih itd. na
pomoč in jih rešiti iz krepljev obrtniške svobode,
kakor je predlanskim moral ljudi rešiti
iz oderuške svobode. Ob enem loti se gosposka
zbornica šolske postave, da privoščil ljudem
potrebni olajšav pri šolskih bremenih. — Go-
riški grof Koronini hoče neko liberalno osredno
stranko v državnem zboru osnovati, ki obeta
narodom in Cerkvi pravična biti. Bomo uže še
videli, ali bo iz te goriške moke kaj pogač ali
ne! — Kranjci dobijo bržčas večino v deželnem
šolskem svetu, mestni zastop ljubljanski je iz-
volil izvrstnega profesorja Šukljeta; bržčas za-
stopata škofijstvo in učiteljstvo tudi dva na-
rodna moža in potem nemški „Schulverein“
leško gre spat. — V Ogerskem državnem zboru
so se poslanci pritoževali, zakaj vlada skoraj
vsako ostro besedo tiskano zoper Jude pograbi,
med tem ko se nihče ne gane, če se napada in
grdi krščanska vera.

Vnanje države. Na Nemškem imajo veliko
povodenj, reka Rhein dela strahovito škode.
List nemških konservativcev „Kreuzzeitung“
jasni, kako daleč bi naj segala se vé pruska
Nemčija, namreč od Metza do Orsove in od
Hadersleben do Trsta, to se reče, ona bi imela
skoraj vso Avstrijo pogoltnoti. Ali ne čenčajo
naši prusaki kaj podobnega, posebno kedar so
malo okajeni? — Francoske republike pred-
sednik, stari Grevy, bolega in mu iščejo nas-
lednika; nekateri mislijo na Gambetto, drugim
ugaja general Kampanon. — Na Irskem so pa

več angleških policajev in sodnikov zaklali. Pravijo, da so tajna društva samih morilcev. — V Afriko na reko Niger poslali so Francozi brodovje, da se polastijo tamošnjih pokrajin, Egipt pa ostane Angležem. Ti so poslali egipčevskih vojakov v Kartum in še dalje, katerim se je posrečilo krivega preroka Mohdija zajeti. To je velika sreča za katoliške misijonarje. — Črnogorci so prisiljeni na boj se pripravljati zoper Arbanase ali Albance pa tudi Turke, ker še ti Kolašina niso zapustili, kakor bi morali vsled Berolinskega dogovora. Bolgari v Rumeliji Turkom dolžni ostajajo davek ter se hočejo z Bolgarijo združiti. — Na Ruskem so dijaki razburjeni, ker se prestrogo zoper nje postopa; in so se uprli v Kazanu in Petrogradu zoper policijo; mnogo jih je sedaj zaprtih. Vendar čudno je tudi, da so več nemških rogoviležev ugrabili, ki so ljudstvo ščuvali v puntanje zoper vlado.

Za poduk in kratek čas.

Spljet.

V petek popoldne 7. februarja odplula je ladja Malta iz luke Gravoške proti Spalati ali Spljetu. Kakor blisk je švigala med otoci Kalomoto in Lopudom, med Šipanjem in Mljetom ali Meledi in polotokom Pelešalem (penisola di Sabbioncello.)

Posebne spomina je vreden otok Mljet. Tukaj stoji samostan Benediktincev, katerim je bil svoje dni opat — Dubrovniški sloviti pisatelj Ignacij Žurkovič, ki je dobro znan po svojih prelepah delih n. p. Uzdas Mandaližene pokornice u 8 pjevanja; Saltjer Slovinski, vrli prevod Davidovih psalmov.

Kot opat benediktinski na otoci Meledi je poslal med učeni svet obširno razpravo, da je Melita, omenjena v apostolskem dejanju, kder se je sveti Pavel na poti v Rim mudil nekoliko časa, da je ta Melita, pravim, obok Mljet ali Meleda v Adrijskem morju pa ne Malta, južno od Sicilije v srednjem morju se nahajajoč otočič.

Primeri apost. dejanje (27, 27): „Ko je pa štirinajsta noč nastopila in smo se vozili po Adrijskem morju, jelo se je okolo polnoči mornarjem dozdevati, da se jim bliža neki kraj“ — in ko smo se bili oteli, tedaj smo spoznali, da se otok imenuje Melita“ (28, 1).

Mljet se je pri starih zval Melita bojda zarad izvrstnega medu, ki se je dobival tukaj pri prebivalcih.

Prijetna je prihajala vožnja in vesela, ko se je bližal mrak in so mornarji kakor na naši tako tudi na drugih ladjah užigali raznobarvane svetilnice ter je obešali vrhu visocih jamborov.

Pa tudi po skalnatem obrežju in po strmih, iz morja molečih pečinah so zasvetile ogromne lanterne — ponočni kažipoti mornarjem.

Proti desetej uri smo prihiteli do mesta Korčule na otoku istega imena. Kolikor je dopuščal ponočni obris mesta, sklepal bi, da je precej veliko, da je bilo nekdanj močna trdnjava z močno ogrado, da ima dve, ne mali cerkvi. Ko smo krenili dalje, kazali so mi mornarji na Pelešaci ali Sabiončeli prijazno mestice Orebiči in selo Rozariči.

Iz luke Korčulanske, canale di Curzola razgledalo je oko kakor črno piko tam na levici zgodovinsko znameniti otok Viš ali Liso. Tukaj je l. 1866 popolnoma uničil italijansko brodovje slavni admiral Viljem Tegetthoff, ki je bil l. 1827 rojen v Mariboru in je umrl l. 1871 na Dunaji.

Naš parnik Malta je odslej vedno plaval tik otoka Hvara ali Lesine mimo otočita Ščedra ali Torkule in Klementa, dokler ni ob 4. zjutra postal pri mestu Lesini, da izbarka staro in naloži novo robo. Od tod smo jo zavili proti severu-izhodu po kanali di Lesina med otokoma Šolto ali Maslinico in Brazo v luko Spalatsko. Čuden in zanimljiv je res Dalmatinski svet. Ti otoki in polotoki adrijskega morja, ki se razprostirajo tik Dalmatinskega obrežja, so kakor svitla verižica, iz dragocenih biserov spletena, katero je vrgel mogočni vstvarnik tje črez ponosno Adrijo. Zal, da mi je zapirala ponočno vožnja prosti pogled na te prelepe morske cvetlice. Ob osmih zjutra je priveslala Malta pred davnoslavno mesto Spljet ali Spalato. Parnik je ostal na morji in le na majhnih ladjicah se je lahko prepeljal na suho, kdor je hotel ogledati stari Spljet. V dveh urah sem prehodil vse večje ulice in obiskal vse večje cerkve.

(Konec prih.)

Smešnica 48. Vneko krēmo pride gost ter zahteva vrček pive, ola ali „pira“ in golaž. Ol je dober, ali v golaži najde košček cunje (cote). Hitro jo natakne na vilice, jezno pokliče krēmarja, pokaže cunju in reče: Krēmar, kaj ste mi to prinesli? Krēmar pa prav hladno odgovori: I no, cunja je, cunja, vsaj vendar ne bote zahtevali, da Vam morebiti za Vaših borih deset krajcerjev celo sukno prinesem.

Stavešinčar.

Razne stvari.

(Gospodarstveno prilogo) je kmetijska družba štajerska brez našega vedenja in dovoljenja uže dvakrat dala ponatisnoti celjskemu „Prijatelju“. Zaradi tega pride do tožbe in Slovenci utegnemo v „Gospodarji“ prilogo zgubiti; kajti „Prijatelju“ ne bodemo rabotali in „Prijatelj“ sploh nima slovenskih naročnikov, ampak nekaj nemškutarjev in zvečinoma

le Nemce v naših trgih, mestih in gradih! Ali ni drzno da „Prijatelj“ iz črtenega Gospodarja zajema pa nič ne pové, odkod grabi? Bode mu treba posvetiti s postavo. Sicer pa po sedanjej pisavi sodeč bode kedaj čudna „Gospodarstvena priloga“ v celjsko-bindiš-bersi pisana!

(Javna zahvala) Kraj. šol. svet, kakor tudi šolsko ravnateljstvo na Ščavnici, se pristréno zahvalujeta v imenu šolske mladine, za lepe in za slovensko mladino jako primerne knjige, katere je slav. družba sv. Mohora v Celovci, podarila za šolsko bukvarnico na Ščavnici. Bog plati!

(Preširnu na čast) priredi na Dunaji (Hotel „Stadt Wien“, VIII. Lange Gasse 15) dne 6. decembra t. l. akademično društvo: „Slovenija“ prelepo slavnost. Govorili, peli, igrali na klavirji in citrah bodo različni gospodje, med njim: P. Pukelj, D. Majorom, M. Hudnik, Bogomila Šumanova, Fr. Dolenc, M. Drajša in člani hrvatskega akad. društva: Zvonimir. Začetek ob 7. uri zvečer.

(Iz Zdol pri Vidmu) se nam poroča o razprtijah med učiteljstvom in prebivalstvom pa želimo, da se štrena na dobrem razmota.

(V celjskem glavarstvu) delijo nekateri Slovenci častna srenjčanstva brez pomislika ter se delajo podobne slepim Primorcem, ki so lani baronu Depretisu na tak način laskali se, letos pa ob prihodu cesarjevem razvideli zmoto. Častno srenjčanstvo se ima le izrednim zaslugam priznati, drugače zgubi pomen in veljavo.

(Od Zibike pri Šmariji) nam pišejo, da je ondi bila letina dobra, pšenice, rži in ječmena, koruze, je bilo precej, sena je pa malo in težko se dobilo; vino je kislo in brez cene; ozimino so pozno in težavno posejali.

(Pri sv. Petru pri Radgoni) je ženin ravno se odpravljal k zdavanju (poroki) ko ga žandar pograbi in v luknjo žene, ker je prašička za gostijo ukradel.

(Pri sv. Marjeti na Pesnici) morajo vsled postavne določbe sedanjo šolsko poslopje primerno povekšati, ker je premalo in ne ugaja za 200 obiskajočih otrok.

(Jokali) so se slovenski otroci v Sevnici, ko so jih nemčurji gnali v nemško šolo.

(Občina Dobrenje) pri Mariboru je preklicala podpis na Miheličevo prošnjo „Marburger-Zeitung“ se pa močno kislo drži.

(Premog) našli so v Globokem pri Brežicah. —

(Vojak Medinšek) iz Vidma pal je pri Hrastniku z železniškega vagona in je hudo ranjen.

Loterijne številke:

V Trstu 25. novembra 1882: 42, 39, 21, 76, 46.
V Linci „ „ 39, 72, 25, 61, 26.

Prihodnje srečkanje: 9. decembra 1882.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 76.80 — Srebrna renta 77.40 — Zlata renta 95.40 — Akcije narodne banke 833 — Kreditne akcije 326. — 20 Napoleon 9.45 — Ces. kr. cekini 5.64 —

Oznanilo

zastran razpisanih 10 štipendij za učence podkoveške šole v Gradci. Vsaka štipendija donša 60 fl. Zraven je še razpisanih 15 štipendij od raznih okrajnih zastopov in podružnic. Prošnje se vlagajo do 1. decembra t. l. Več pové oznanilo v 46. štef. „Slov. Gospodarja“. 1—2

Oznanilo.

Na sadje- in vinorejske šoli so s početkom prihodnjega šolskega leta, dne 1. marcija 1883 razpisane 3 cele in 5 polovičnih deželjskih štipendij.

Prošniki morajo biti najmanje 16 let stari, telesno zdravi, zoper osepnice cepljeni, samični, pošteni in v predmetih ljudskih šol izučeni; dalje morajo dokazati, da so rodom Štajerci in koliko imajo premoženja oni ali starši.

S krstnim listom, nrafskim spričalom, zdravstvenim listom, dalje s šolskim in spričalom o premoženji obložene prošnje naj prinesejo prošniki osebno k ravnateljstvu sadje- in vinorejske šole konči do 1. januarja 1883.

V Gradci, dne 17. novembra 1882.

Deželni odbor štajerski.

Ponudba.

Prostovoljno se v Savinjski dolini proda njiv 4 orale, goše 1 oral 1400⁰ prav lepo pripravno za hmelj, ker se obilno pridela vsako leto te rastline. Več se poizvé pri lastniku

Josef Predovnik,

posestnik v Braslovčah

2—2

pošta: Frasslau.

V zalogi

W. Blanke-ja v Ptuiji

so izišle:

Pripovedke za mladino

I. zvezek, spisal Fr. Hubad. Cena 20 kr. po pošti franco poslano za 25 kr. Pri obilnejem nakupu 25% rabata.

Ondi se tudi dobi:

Ječarjeva hči

po W. Frey-ji poslovenil J. Urbanec. Cena 15 kr., po pošti 20 kr. 1—3

Oznanilo.

Zastran podkavske šole v Gradci, katera odpre svoj prvi 6mesečni tečaj dne 2. januarja 1883. Kdor hoče biti sprejet, ta mora v prvih 3 dneh pričetega tečaja osebno predstaviti se ravnatelju ter vse položiti, česar je treba za sprejem. Več pové oznanilo v številki 46 „Slov. Gospodarja“.

1—2

Za Božične praznike

prodajam naslednjo robo z zlatom
iz c. k. zlatov pravo pozlačeno,

da od pravega zlata ni moči razločevati

verižice za gospode — — — 3 fl. 50 kr.

„ „ gospe — — — 4 „ — „

gumbice za gospode — — — 1 „ 80 „

„ „ gospe — — — 2 „ 20 „

Cele garniture broš in par uhanov

po najnovejši modi — — 3 „ 50 „

Bracelete — — — — 3 „ — „

Prstani iz pravega 14karatnega zlata po 7, 9,
11 do 25 fl.

Prstani iz pravega 6karatnega zlata po 4, 6,
8 do 12 fl.

Prstani imajo dimante iz Sumatre tako brušene,
da jih od pravih ni lahko ločiti.

Kolik da naj bo prstan, se naj naznani z do-
poslanim papirnim izrezkom.

Pošilja se proti poštnemu povzetju. Na poštno nakaznico
pa franco!

Garantujem do 5 let.

Gustav Schack,

Erstes Export-Versandt-Geschäft

Prag — Weinberg.

1—4

Vinograd na prodaj.

Pri „Železnih dverih“ blizu Ljutomera je vinograd, 3¼ orala velik, proti lahkim pogojem za prodati ves ali v kosih po ¾—1 orala. Več pové lastnik Ivan Kryl v Ljutomeru (Luttenberg).

1—2

Dražba cerkvenega vina.

Devet polovnjakov cerkvenega letošnjega vina v Ritoznoji (Rittersberg) pri Slov. Bistrici se bode 4. decembra ob 9 uri zjutraj brez posodve za gotovo plačilo po dražbi prodavalo.

Veliki sejem

bo 4. decembra t. l.

pri

sv. Tomažu poleg Vel. nedelje.

Učenca

slovenskega in nemškega jezika zmožnega in z dobrimi spričali šolskimi sprejme v štacuno z mešanim blagom (učencem, ki imajo uže nekaj znanosti v kupčiji, daje se prednost.)

Matija Zemljč

1—3

v Ljutomeru (Luttenberg.)

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller

v Mariboru, Viktringhofgasse.

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, aneške cevi iz kovanega železa, cevi iz kopljuine in gumija,

Kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izhlavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednine

po obrazcih

priporoča po najnižej ceni in s'poroč-
vom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in
gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno
in franko.

3—4